אלא בשעת הקטרה והא איכא הא מעלה דאילו מהיכל פרשי בין בקדושה דידיה בין בקדושה דלפני ולפנים ואילו מבין האולם ולמזבח לא פרשי אלא בקדושה דהיכל אמר רבא שם פרישה אחת היא אמר מר כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח ופר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת כוכבים מנא לן א"ר פדת אתיא כפרה כפרה מיוה"כ אמר רב [א]אחא בר אהבה שמע מינה מעלות דאורייתא והכי גמירי להו דאי ס"ד דרבנן מאי שנא בין האולם ולמזבח דילמא מיקרו ועיילי מכולה עזרה נמי נפרשו דילמא מיקרו ועיילי בין האולם ולמזבח כיון דלא מפסיק מידי לא מינכרא מילתא עזרה כיון דאיכא מזבח החיצון דמפסיק מינכרא מילתא אמר רבא ש"מ [ב]קדושת אולם והיכל חדא מילתא היא דאי ס"ד שתי קדושות נינהו אולם [ג]גופיה גזירה וניקום ונגזור גזירה לגזירה לא אולם ובין האולם ולמזבח חדא קדושה היא היכל ואולם שתי קדושות: בכל יום היה חותה בשל כסף וכו': מ"ט [ד]התורה חסה על ממונן של ישראל: והיום חותה בשל זהב ובה היה מכנים: מ"ט [ה]משום חולשא דכ"ג: בכל יום בשל ארבעת קבין וכו': תנא [ו]נתפזרו לו [ז]קב גחלים מכבדן לאמה תני חדא קב ותניא אידך קביים בשלמא הך דהתני קב רבנן אלא הך דתני קביים מני לא רבנן ולא רבי יוסי אמר רב חסדא רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא דתניא ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר בשל קביים היה מכנים רב אשי אמר אפילו תימא רבי יוסי והכי קאמר בכל יום היה חותה בשל סאה מדברית ומערה לתוך שלשת קבין ירושלמיות: בכל יום היתה כבידה והיום קלה: תנא בכל יום היתה גלדה עבה והיום רך בכל יום היתה קצרה והיום ארוכה מ"ט [ח]כדי שתהא זרועו של כ"ג מסייעתו תנא [ט]בכל יום לא היה לה ניאשתיק והיום היה לה ניאשתיק דברי בן הסגן: בכל יום היה זהבה ירוק: א"ר חסדא שבעה זהבים הן זהב וזהב טוב [1]וזהב אופיר [2]וזהב מופז [3]וזהב שחוט [4]וזהב סגור [5]וזהב פרוים זהב וזהב טוב דכתיב [6]וזהב הארץ ההוא טוב זהב אופיר דאתי מאופיר זהב מופז

שדומה

דאילו מהיכל פרשי בין בקדושה דידיה. הכי פירושא לדידך לא הוה ליה למתני הא"י ליתנא דבין בשעת הקטרה וכו' אלא הכי איבעי ליה למתני שבהיכל פורשין בין בקדושה דידיה בין בקדושה דלפני ולפנים דמשמע בין דקטרת בין דמתן דמים ובין האולם ולמזבח אין פרישה אלא בקדושה דהיכל דקטרת ומתן דמים ומאי נקטה הקטרת דמשמע הקטרת ותו לא בשלמא לדידי דאמרי דפורשין בין האולם ולמזבח אף בשעת הקטרה לפני ולפנים ולא במתן דמים דלפני ולפנים ניחא הא דנקט הקטרה ומשני שם פרישה אחת היא ותנא הקטרה משום דעיקר קרא איירי בה וה"ה במתן דמים:

אתיא כפרה כפרה מיוה"כ. תימה לי בשלמא שעירי עבודת כוכבים כתיב בהן כפרה בפרשת שלח אבל פר כהן משיח דלא כתב ביה כפרה אע"ג דאיתקש לפר העלם דבר מנלן למאן דאמר בפרק איזהו מקומן (זבחים דף נ.) דדבר הלמד בג"ש אין חוזר ומלמד בהיקש והא פר העלם גופיה בגזירה שוה דכפרה כפרה גמר ויש לומר למאן דאמר בזבחים פרק בית שמאי (דף מ:) לפר זה פר העלם ואע"ג דקרא בדידיה איירי איצטריך למיהוי מאי דאתיא ליה מהיקשא כמאן דכתב בגופיה לדידיה ניחא הכא דאיכא למימר כי היכי דאמרינן דאהני לפר זה פר העלם למאי דילפינן ליה בהיקשא מפר כהן משוח למיהוי כמאן דכתב בגופיה הכי נמי אהני לגבי מילתא דהכא דגמרינן מיוה"כ למיהוי כמאן דכתב בגופיה ולמאן דאמר לפר זה פר יום הכפורים יש לומר דלדידיה לא קשיא דהא כיון דדריש ועשה לפר זה פר יום הכפורים כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח הרי איתקשו פר יוה"כ ופר כהן משיח להדדי וגמר מפר יוה"כ לפרישה דאף על גב דשעירי עבודת כוכבים דילפינן להו התם מדכתב החטאת בפר העלם ודרשינן מינייה שעירי עבודת כוכבים לא חשיב להו התם כאילו הוקשו לפר כהן משיח אלא לפר העלם דכתב ביה קרא שאני התם דהחטאת ייתורא בעלמא הוא ואין במשמעותו שיהא מוקש לפר כהן משיח אבל פר כהן משיח ופר יום הכפורים בהיטן ליתנא דקרא משמע שהוקשו זה לזה ועשה לפר זה דהיינו פר כהן כאשר עשה לפר יום הכפורים וכן פירש שם ריצב"א למילתא אחריתי:

בכל יום לא היה לה ניאשתיק. פרש"י טבעת להשמיע קול כדכתיב ונשמע קולו בבואו אל הקודש ובירושלמי גרסינן נרתק שלא יכווה ונראה לריב"א כעין נרתק של עור היה עשוי סביב ידה של מחתה לאחוז בה שלא יכווה משום דכל כלי מתכות חם מקלתו חם כולו ולפיכך היה צריך היום נרתק יותר מבשאר ימים לפי שהיו הגחלים שוהים במחתה זמן מרובה עד שהיתה חמה הרבה ושוב מוליא אותה שהיא אחת מהעבודות הוצאת כף ומחתה ופריך בירושלמי ואינו חוצץ ומשני קובעו במסמר כלומר על ידי מסמרין היה נקבע אותו נרתק לבית יד שיהא בטל ויחשב כגוף המחתה: **זהב** טוב. מפרש בירושלמי כשצורפים אותו אינו נחסר כלום וזהב מופז על שם מקומו: א) **והיום** מקיתון של זהב. דאמר בפרק שני דזבחים (דף כב.) דבכל כלי שרת מקדש דכתיב ירחצו לרבות שאר כלי שרת. ריב"א:

רבי

בקדושה. מתן דמים: **שם פרישה אחת** (א). כולה חדא מעלה היא דמהיכל פרשי [משום] לפני ולפנים בין בשביל הקטרה ובין בשביל מתן דמים ומבין האולם ולמזבח לא [פרשי] בשביל לפני לפנים כלל וכיון דאשמועינן דמשום הקטרה דלפני ולפנים לא פרשי לא איצטריך לאשמועינן משום מתן דמים: **מעלות דאורייתא.** מעלות שמנו חכמים במשנה במסכת כלים בפ"ק (משנה ח) דקאמר התם הר הבית מקודש מירושלים והחיל מהר הבית ועזרת נשים מן החיל ועזרת ישראל משל נשים ושל כהנים משל ישראל ובין האולם ולמזבח מן העזרה וההיכל מבין האולם ולמזבח דאורייתא נינהו הלכה למשה מסיני והכי גמירי להו הלכך לענין פרישה (ב) נמי דקרא לא איצטריך פרישה אלא מהיכל כדכתיב (ויקרא טז) וכל אדם לא יהיה באהל מועד ואתו רבנן וגזור בין האולם ולמזבח דילמא מיקרי ועייל להיכל ולא נמשכה שאר עזרה לאותה גזירה שהרי בין האולם ולמזבח קדושה אחת היא ושאר כל העזרה קדושה אחת ובין האולם למזבח גופה גזירה והויא לה שאר עזרה גזירה לגזירה ואי סלקא דעתך מעלות דקתני התם דרבנן נינהו אבל מדאורייתא בין האולם ולמזבח וכל העזרה חדא קדושה היא מ"ש כו': **מכולה עזרה נמי [נפרשו].** משום הא גזירה גופה דהא כולה חדא גזירה: **ש"מ.** מדגזור בין האולם ולמזבח פרישה: **קדושת היכל ואולם חדא היא.** ואולם נמי אהל מועד מקרי ועביד הרחקה לפרוש מבין האולם ולמזבח (ג) פרישה לכל העזרה דילמא עייל לאולם וקא עבר אלא יהיה באהל מועד: **אולם ובין האולם ולמזבח חדא היא.** וכי גזור אולם אטו היכל אימשיך האי דבין האולם בההיא גזירה: **חסה על ממונן.** ואנן נמי חסינן וחתיית גחלים שוחקת את הכלי וממסרתו: **משום חולשא.** שטורח הוא לערות מכלי אל כלי: **קב גחלים.** כשמערה של ארבעת קבין לתוך של שלשה מתפזר לו קב גחלים הוא מכבדו ט) לתוך אמה סילון של עזרה היוצאת לנחל קדרון: **ולא רבי יוסי.** דאי ר' יוסי שלשה מתפזרין: **בשל קביים היה מכנים.** וחותה בשל ד' קבין כרבנן שאמרו בשל ד' קבין היה חותה: **סאה מדברית.** ששת קבין מדבריות וכשבאו לירושלים הוסיפו שתות על המדות ונעשות ששת קבין מדבריות חמש ירושלמיות וכשחותה בשל סאה מדברית ומערה לתוך שלשת קבין ירושלמיות נתפזרו לו (ד) קביין ירושלמיות: **היה גלדה עבה.** דופנה עבה לכך היתה כבדה: **רך.** דק: **ניאשתיק.** טבעת בראשה שמקשקש ומשמיע קול משום ונשמע קולו בבואו וגו' (שמות כח): **וזהב הארץ ההוא טוב.** מכלל דאיכא דזהב סתמא:

שדומה

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ב מהל' עבודת יוה"כ הל' ה:

לו ב מיי' פ"ג מהלכות תמידין הלכה ה:

לז ג מיי' פ"ב מהלכות עבודת יוה"כ הל' ה:

◆

גליון הש"ס

גמרא וזהב אופיר. מלכים א' י' י"א. זהב מופז. מ"א י' י"ח. זהב שחוט. מ"א י' ט"ז. זהב סגור. מ"א י' כ"א. זהב פרוים. דה"י ב' ג' ו': רש"י ד"ה קב גחלים. לתוך אמה סילון. עיין לקמן דף מו ע"ב תוד"ה כי פליגי:

◆

רבינו חננאל

אמר רב אדא בר אהבה ש"מ מעלות דאורייתא והכי גמירי להו. פי' כגון עשר קדושות ששנינו במשנתינו, וקדושת כל אחת יש לה מעלה מן האחרת, ומעלת ההיכל זולתי מעלה בין האולם ולמזבח. ואסיקנא אולם ובין האולם ולמזבח חדא קדושה הוא, היכל ואולם שתי קדושות הם. מפני מה לא היתה מחתה של זהב בכל יום, שהתורה חסה על ממונם של ישראל. תני חדא נתפזרו לו קב גחלים מכבדן לאמה. ותניא אידך קביים. בשלמא הא דתני [קב] רבנן היא, דתנן בכל היום חותה בשל ארבע קבין ומערה לתוך מחתה של שלשת קבין ומתפזר קב. אלא הא דתניא קביים לר' יוסי ליתה, דהא ר' יוסי חותה בשל סאה והיא ו' קבין, ומערה בשל שלשת קבין קתני, נשארו ג' קבין. לרבנן נמי ליתה דהא קב נשאר להן. ושנינן ר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה היא, דתני בשל קביים היה מכניס, נשארו מן הארבעה קבין [קביים]. ובא רב אשי ואוקמה לר' יוסי ואמר הכי קתני ר' יוסי חותה בסאה מדברית, ומערה לתוך שלשת קבין ירושלמיות. וגרסינן בעירובין פרק כיצד משתתפין בתחומין. ת"ר סאה ירושלמית עודפת על של מדברית שתות. בכל יום היתה המחתה כבדה שהיתה גלדה עבה [והיום רך]. ולמה היתה היום ידה ארוכה, כדי שתהיה ידה תחת זרועו ותמצא מסייעתו. ניאשתיק כיסוי כדאמרי רבנן בשמש כי א) [לעתיד לבוא הקב"ה מערטלו מנרתקו]. בכל יום היה זהבה ירוק והיום אדום. אמר רב חסדא ז' זהבים הן. זהב. וזהב טוב. וזהב שחוט. וזהב אופיר. וזהב מופז. וזהב סגור. וזהב פרוים.

א) נ"ל, ע"פ הערוך ערך נרתק.

◆

תוס' ישנים

למתן דמים נמי במאי מ"מ קאמר שפיר על קטרת יפה דבר שבמאי שהרי אין כפרתו מפורשת על מה כמו במתן דמים שכפרתן מפורשת לדבר אחד כך פי' ה"ר אלחנן וריב"א פי' דלהכי קרי ליה מאי טפי ממתן דמים לפי שהוא בשתיקה אבל במתן דמים היה מונה אחת שתים כו': פורשין היו מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה כו'. ואע"ג דבשעת מתן דמים נמי פרשי כדלקמן בסמוך משום דקטרת היה בכל יום נקט קטרת וגם יש פעמים שפורשין בקטרת ואין פורשין בשעת מתן דמים כדלקמן בסמוך: הא מה מעלה יש כו'. הא פשיטא דמעלה יש שאין יכול ליכנס להיכל אלא לצורך דאית ביה אזהרה בפ' הקומץ רבה (דף ס.) אלא הכא מיירי בפרישה שהיא לצורך עבודה: בשעת הקטרה מיהא פרשי מאי לאו בלפני ולפנים. ואע"ג דהכא לא ידעי טעמא מאי דבהקטרה פורשין אפילו משל לפני ולפנים ובמתן דמים אין פורשין אלא [משל היכל] מ"מ הכי ברייתא קשיא ליה לר' אלעזר: (ע"כ שייך לע"א):

אתיא כפרה כפרה. תימה אמאי לא מיבעי ליה בקטרת מנא לן דפורשין בשעת הקטרה דהיכל דהא לא משכחן פרישה אלא בקטרת דלפני ולפנים אבל בקטרת דהיכל שהיא כמו מתן דמים לא משכחן מיהא פרישה ריב"א וי"ל כיון דקטרת הוי דבר [illegible] בשביל הקטרה דהיכל: ש"מ מעלות דאורי'. פרש"י כל מעלות הסדורות במסכת כלים (פ"א) מהר [illegible] לרבי דהא קתני התם עזרת נשים מקודשת ממנו שאין טבול יום נכנס לשם כו' והוא מדרבנן החמיר [illegible] ואמרו טבול יום לא יכנס למחנה לויה ול"ל [דכמה] לגבי משמרת נשים קאמר דהיא מדאורייתא דהא [illegible] שלא נעמת העזרה משמע שאפי' עמה מת יכול ליכנס שם אלא יש לפרש מעלות [illegible] הסדורות בין האולם למזבח דמס' כלים הוי דאורייתא: ש"מ מעלות דאורייתא. פי' ר"ת מעלות [illegible] בכ"מ בעזרה דקילי מבין האולם ולמזבח דאורייתא ולהכי גזור רבנן בין האולם ולמזבח טפי משאר [illegible] מן התורה דלאו אמרת דרבנן ניהו שאינו קדוש יותר מן עזרה כלל אלא מדרבנן בעזרה נמי ליגזור [illegible] מעלות טובא איכא ביניהם דאע"ג דרבנן ניהו החמירו בין האולם ולמזבח יותר משאר עזרה הי"ג

מסורת הש"ס

א) י"ג אדא, ב) [עירובין ב. זבחים נה.], ג) [כלים א. וש"נ], ד) [לעיל לט. וש"נ], ה) תמיד לג., ו) [תוספתא פ"ב הי"ו] [ושם איתא הגיר' ושחוק], ז) [ויקרא טו], ח) שייך למשנה לעיל דף מג.,

◆

תורה אור השלם

1. וגם אני חירם אשר נשא זהב מאופיר הביא מאפיר עצי אלמגים הרבה מאד ואבן יקרה: מלכים א י יא
2. ויעש המלך כסא שן גדול ויצפהו זהב מופז: מלכים א י יח
3. ויעש המלך שלמה מאתים צנה זהב שחוט שש מאות זהב יעלה על הצנה האחת: מלכים א י טז
4. וכל כלי משקה המלך שלמה זהב וכל כלי בית יער הלבנון זהב סגור אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה: דברי הימים ב ט כ
5. ויצף את הבית אבן יקרה לתפארת והזהב זהב פרוים: דברי הימים ב ג ו
6. וזהב הארץ ההוא טוב שם הבדלח ואבן השהם: בראשית ב יב

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שם פרישה אחת היא. כולה חדא מעלה היא דמהיכל פרשי בין בשביל הקטרה ובין בשביל מתן דמים דלפני ולפנים ומבין האולם ולמזבח לא בשביל כלל: (ב) ד"ה מעלות כו' הלכך לענין פרישה דקרא נמי לא איצטריך: (ג) ד"ה קדושת היכל כו' לפרוש מבין האולם ולמזבח דילמא עייל לאולם כו' כצ"ל ותיבות פרישה לכל העזרה נמחק: (ד) ד"ה סאה כו' נתפזרו לו ב' קבין ירושלמיות:

◆

מוסף רש"י

וניקום ונגזור גזירה לגזירה. הא דאמרינן בכולי הש"ס שאין גוזרין גזרה לגזרה, מהאי קרא נפקא (ויקרא יח) ושמרתם את משמרתי עשו משמרת, כלומר גזרה למשמרתי לתורתי, ולא משמרת למשמרת, שלא יעשו גזרה לגזרה (ביצה ב:). **התורה חסה על ממונן של ישראל.** שנאמר (ויקרא יד) וצוה הכהן ופנו את הבית וגו', על מה חסה תורה, על פכין של כלי חרש שאין להם טהרה במקוה, א"כ חסה על ממון קל כ"ש על ממון חשוב, א"כ חסה על ממונו של רשע, קל וחומר על ממונן של צדיקים (לעיל לט. ועי"ש מוסף רש"י).

◆

תוס' ישנים (המשך)

החמירו בו יותר ועוד דקתני התם א"ר יוסי בחמשה דברים בין האולם למזבח שוה להיכל שאין בעלי מומין ופרועי ראש ושתויי יין ושלא רחוץ ידים ורגלים נכנסים לשם ופורשין מבין האולם למזבח משמע שכל אלו המעלות שוות וכולהו מדרבנן ופי' ריב"א ש"מ הני מעלות דאורייתא ניהו וגמרא גמירי להו הכי דפורשין דלאו אמרת דרבנן ניהו ובין האולם למזבח גזרה שלא יכנס בהיכל בעזרה נמי ליגזור מיהו אומר רבי כי יכול ר"ש לחות דבזמרה דשתויי יין [illegible] אתא ליה שפיר שאסרו ליכנס בין האולם למזבח פן יכנס להיכל [כיון שהותרת מדרבנן אבל בפרישה] יש להחמיר כמו בן בעזרה כדי שלא יכנס להיכל כיון שהותרה מן התורה ור"ש פי' כן משום דכתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד משמע דאפרישה דהקטרה לא גמירי מעלה אלא כתיבא בהדיא אך י"ל דגמרא גמירי קאי אבין אולם למזבח כמו [illegible] גבי פרישה דהיכל ועוד י"ל כי ר"ש פי' כן משום דלאמרי לקמן בסמוך גבי אמר רבא ש"מ קדושת היכל ואולם חדא היא כו' היא גופה גזרה כו' ומגין לו דגזרה היא הא אמרו ש"מ מעלות דאורייתא ואין נראה דקאי ש"מ דרבא על דיחוית דש"מ דלעיל ע"כ נראה לרבי עתה כפי' ר"ש אך שלא נעמיד מעלות על קדושת עזרת נשים אלא בשל בין אולם למזבח: כיון דלא מפסיק מידי לא מינכרא כו'. ולר"מ אמאי לא מוכח דמעלות דאורייתא ניהו דאמרן לעיל לא שנו אלא בשעת הקטרה דהיכל אבל בשעת הקטרה דלפני ולפנים לא גזרו כל כך וי"ל כמו שפירש ה"ר יוסף דבעינן שיעמדו שם כדי שיוכלו לראות שלא יתקן מבחוץ כדרך הצדוקין ועוד [illegible] כמוך חלל מפי הפרוכת אבל מ"מ מאי דאפשר לתקן מתקנין וגם שם אינו יכול לתקן כל כך א): בחלים אילך ואילך וחתה מן המאוכלות הפנימיות כו'. רבינו יעקב לא גרים ליה הכא אלא בפ"ק דתמיד גרים ליה גבי תרומת הדשן אבל גבי קטרת בעינן גחלים לוחשות ורבינו שמואל כתב נמי דבסדר המשנה לא גרים ליה אבל בתמיד תנן ליה גבי קטרת של כל יום ופירש הטעם משום דתניא בת"כ מנין שתהא אש כשלה על גבי גחלים ת"ל גחלי אש הלכך מן הפנימיות שאין כבון להבות אם הוה (אינו) נוטל (והי"ה) (והאי קרא) ביוה"כ [מתיב]: והיום חותה בשל זהב. בפ' ג' דראש השנה (דף כו.) אמרינן דחוטא [illegible] כי בגלגושי זהב קאמרינן דאין קטיגור נעשה סניגור:

א) עיין ברש"ש [illegible] ד"ה לא שאו ובדברי ים להגיה גם כאן. ועי' בש"י. ב) נ"ל בלבושו.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com